

Praxis Avrea Qvotidianarvm Rervm Ecclesiastici Fori

In qua Variæ Iuridicæ Resolutiones ex approbatis traditionibus Doctorum,
atque diuersorum Tribunalium, præsertim Rotæ Romanæ, Decisionibus,
excerptæ, continentur; Opvs Qvatvor Partibvs Distinctvm

Continens Tertiam, & Quartam Partem: Quibus, hac nostra editione ab
innumeris mendis repurgata ...

Riccio, Giovanni Luigi

Venetiis, M.DC.LXXIV.

Praxis Potestatis Episcopi in condendis testamentis ad pias causas illorum,
qui decedunt ab intestato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98599](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98599)

2. vt huiusmodi forma ab Episcopo omitti neque etiā si vellet parochialem cōferre personē doctā, idoneā, benemeritā, ac quantumcūq; notoriā, Parisius de resignatione benefic. sect. 9. n. 83. lib. 8. Fulcus de visit. lib. 2. cap. 5. num. 10. Garzia de benefic. cap. 2. nu. 102. par. 9. adeo quod prouisus de Parochiali non seruata supradicta forma, non est tutus in foro fori, & conscientiā, vt latē dixi in praxi resolut. 351. numer. 2. part. 2.

3. His suppositis deueniendo ad casum propositum, respondeo huiusmodi ius examinandi, solum Episcopis competere, itaut alij inferiores, ad quos ipsarum Parochialium Ecclesiarum collatio pertineret excludantur, & ita pluries resolutum fuisse per Sacram Cōgregationem, & eius decisionem, & responsa ad verbum recitando, testatur Parisius lib. 8. de resignatione beneficiorum quæst. 9. num. 87. limitatur tamen illis, qui omnimodam iurisdictionem Episcopalem habent, nec alicui subderentur, sed immediatē Sedi Apostolicæ subiecti essent, ac nullius diocesis censerentur, proprium, & distinctum territorium habentes, cum facultate congregandi Synodum, quam antea etiam coegissent, & in ea Examinatores elegissent, & habetur in Archiepiscop. Bononiens. part. 4. tit. de exam. per concurs. & censuisse Sacram Cōgregationem affirmat in d. quæst. 9. Parisius nu. 98. & facit, quod scribit Nouarius in nouo iure suo Pontificio in verbo cōcursus conclus. 3. vbi vitur his verbis videlicet, amplia vt inferiores exempti habentes proprium districtum, & episcopalem iurisdictionem habeant facultatem faciendi concursus, vt affirmat Diaz de Mena var. quæst. lib. 3. quæst. 24. n. 21. & vt dixi in praxi resolut. 361. part. 1. vbi sic decisum tamen id denegari inferioribus Episcopis habentibus ius conferendi, quod pariter approbarunt Zecch. de republ. Eccl. c. 28. de Parocho nu. 6. & Germon. de indult. Cardin. §. quibusuis in fine.

RESOLVT. LXXVII.

1. Examinatores nihil percipere possunt ratione examinis, nec ante, nec post examen n. 2. & quæ sit pœna n. 3.
4. Examinatores nihil percipiunt ratione laboris, vel titulo stipendij, vel alia ratione, secus autē ab Episcopo n. 5.

Examinatores accipiendo, quid modicum ratione examinis Parochialium, an incident in pœnas Sacri Concilij Trident. sess. 24. can. 18.

1. Examinatores non possunt quicquam occasione examinis accipere, alioquin ipso facto priuantur beneficijs antea ritē obtentis, & tenentur illa dimittere, etiam ante sententiam Iudicis declaratoriam criminis, vt apertē constat ex Sacro Concilio Tridentino sess. 24. cap. 18. de reformatione, ibi caueant ne quicquam prorsus occasione huius examinis, nec ante, nec post accipiant; alioquin simoniæ vitium, tam ipsi, quam alij dantes incurrant, a qua absolui nequeant, nisi dimissis beneficijs, quæ quomodocūq; etiā antea obtinebant, & ad alia in posterum inhabiles reddantur.
3. Ex quibus verbis colligitur, primo examinatores beneficiariorum priuari beneficijs antea obtentis, si occasione examinis, siue antea, siue post aliquid accipiant etiam gratis, & liberaliter datum, & ad captandam beneuolentiam, etiam si res modica sit, & leuis momenti; nam Concilium prohibet quicquam prorsus accipi, vt ait Garzia de benefic. par. 9. c. 2. nu. 390., quicquid in contrarium dicat Ledesma in summa 2. par. tractat. 7. cap. 1. conclus. 7. & Zerola in praxi Episcop. verb. parochiæ §. 2. dub. 13.

4. Nec examinatores possunt quicquam pro labore, Aloys. Ricc. Prax. Pars IV.

vel titulo stipendij ad sustentationem fructibus beneficij vacantis, vel alia ratione accipere. Ratio est, tū quia Concilium prohibet quicquam prorsus occasione examinis accipi, vbi notanda est illa loquendo forma, occasione examinis; excludit enim quemlibet titulum, ex quo alias aliquid licitē accipi potuisset; tū quia sic declarauit Sacra Cōgregatio in vna Gerundens. quam refert Garzias par. 8. c. 1. n. 77. & in altera Abulen. apud Garziam par. 5. cap. 7. num. 11. vers. ad 2. & in alia Salernit. apud eundem part. 9. cap. 2. nu. 374. contra Ledesman loco citato, Nauarr. de restitutione lib. 1. c. 2. n. 188. & alios.

5. Addit tamen idem Garzias n. 379. Episcopum posse aliquid de suo præfatis examinatoribus conferre titulo præmij, vel stipendij, seu sustentationis, quod mihi improbabile non videtur; quia Concilium loqui non videtur de Episcopo. An autem idem Episcopus, vel eius Vicarius assistendo examini possint aliquid accipere: & ex alibi dictis dico, non posse, tū quia tenetur ex officio, & aliunde habent quo se sustentent, tū quia sicut non possunt sportulas ex prouisionibus accipere, ita neque ob examen, quod est via, medium, & preparatio ad prouisionem beneficij.

PRAXIS POTESTATIS
Episcopi in condendis testamentis ad pias causas
illorum, qui decedunt ab intestato.

RESOLVT. LXXVIII.

1. Testamenta ad pias causas morientium ab intestato, fieri solent per Episcopos, & de ratione nu. 2. etiam quod haberent hæredes nu. 5.
3. Constit. Regni incip. Dobana memoratur.
4. Episcopus dicitur protector omnium miserabilium personarum.

Episcopus qualiter disponat ad pias causas de bonis decedentium ab intestato pro eorum anima.

1. In mea Diocesi Vici Equensi. adest immemorabilis consuetudo, quod quando aliqui moriuntur ab intestato Episcopi, qui sunt pro tempore solent facere testamenta ad pias causas pro eorum anima.

Quæ quidem consuetudo in hoc Regno Neapolis, est quoq; in pluribus alijs Diocesisibus, taliter quod nisi Episcopus, vel Deputatus ab eo condant testamentum, si mortui ab intestato fuerint, minimē sepeliuntur, vt refert Genuen. in praxi Cur. Archiep. c. 78. vbi dicit aliquos credere huiusmodi consuetudinem à Gallis habuisse originem antequam à Regno expellerentur quandoquidem ab antiquissimo tempore, apud eos talis consuetudo viguit, habetur in tract. Bertrand. Cardinalis altercationum iurisdictionum in articulo laicorum 64. & in responsione Prælatorum, qui tractatus reperitur in fine tractatus de regalib. Regni Franciæ, & quidem talis consuetudo est rationabilis, fundatur enim in refrigerio animarum exstentium in Purgatorio in restitutione forsan male, ablatorum, & in præsumpta morte testatoris; qui si casum inopinatæ mortis præuidisset aliquid pro sua anima iuxta omnium generalem consuetudinem reliquisset, etiam si extarent hæredes, orig. gl. in l. tale pactum ff. de pactis. Cum itaq; sit rationabilis seruanda est, c. fin. de consuetud. cum similibus. Tanto fortius, quia illa tendit ad fauorem animæ, cui semper, & vbi que fauere debemus, maximopere, & pro ea fauorabilem interpretationem capere Mainald. decis. 51. li. 3. quem refert & sequitur Nouarius in suo tract. de priuileg. miserabilium personarum, priuileg. 29. nu. 5.

Ec 3 nam

nam cunctis rebus est anteposenda idem priuileg. 20. num. 8. ex l. sancimus C. de Sacrosanctis Ecclesijs.

Item pro corroboracione huiusmodi consuetudinis adducitur constitutio Regni, incipit. Dohan. in. qua ex presump. morte defuncti mandatur, quod ubi filius alicui succedit ab intestato, tenetur tertiam partem pretij bonorum pro defuncti anima pauperibus dispensare; ergo id quoque licebit Episcopo.

4 Eo maxime, quia Episcopus vocatur protector omnium miserabilium personarum, & debet eis fauere, & subuenire cap. super quibusdam de verborum significatione, Nouarius in dict. tract. de priuileg. miserabilium personarum priuileg. 90. num. 3. asserens priuilegio 48. num. 2. Episcopum dici etiam illorum patrem, Bald. in leg. precibus Cod. de impuberibus, & alijs substitutionibus, scribens pariter Episcopum a lege acquirere nomen heredis, quoties huiusmodi persona miserabilis sunt heredes instituta; pariter, quod illi competat remedium legis final. C. de edicto Diui Adrian. tollendo, sicuti competit patri, quando filius instituitur heres, vt notat Doctor in citat. l. final.

Cumque defunctus dicatur miserabilissima persona, quia omni auxilio est destitutus, vt notabiliter notauit Afflict. in constit. regni instrumentorum robur num. 23. Ideo conueniens est, vt de Episcopi mandato aliquid pro anima defuncti, qui ab intestato decessit, aliquid in pias causas pro remissione peccatorum, & pro male ablatorum forsitan restitutione aliquid erogetur.

5 Vnde rationabiliter indistincte viger praxis, vt Episcopi disponant ad pias causas de bonis decedentium ab intestato pro eorum anima etiam quod habeant heredes, quia non obstat quod talis distributio pro anima possit fieri ab heredibus, dum conuenientius, & certius est illam fieri solere, ab Episcopis, qui sunt Pastores, & Patres animarum, tanto fortius, quia vt experientia docet saepius videmus heredes obliuisci de animis defunctorum, nec aliquas erogare elemosynas. Et facit, quia per dispositionem textus in c. cum sit de Iudeis videmus Episcopos dispensare male ablata defunctorum, quamuis ad sint heredes.

RESOLVT. LXXIX.

- 1 Testamenta ad pias causas in bonis decedentium ab intestato fiunt ad arbitrium Episcopi, nisi aliter ex consuetudine obseruetur, num. 6.
- 2 Episcopi quid debent attendere in condendis testamentis predictis, & num. 3.
- 4 Auth. hoc nisi C. de solut. gaudere volēs, ad quid tenetur.
- 5 Contractus tam inter viuos, quam vltima voluntatis, mediam viam continere debent.
- 7 Consuetudo vincit legem, & venit appellatione Iuris.

Vsq. ad quam quantitatem liceat Episcopis disponere ad pias causas de bonis decedentium ab intestato.

1 Cvm in iure non sit determinata quantitas, vsque ad quam valeat Episcopus disponere pro anima decedentis ab intestato, concludendum est arbitrio eiusdem Episcopi esse remittendum ex regula, eo quia Iudicis arbitrio relinquuntur, quæ sub certa regula claudi nō possunt, vt post Bald. & Beluif. affirmat Parpal. in l. 1. n. 5. ff. sol. matrim. & post ipsos Menoch. de Arbitrar. Iudic. in prohem. nu. 5. quos omnes refert, & sequitur Nouarius in suo tract. de elect. & variat. fori in præfat. sectionis secundæ nu. 4. in vltima impressione Neapolitana, per quam rationem concludit esse remittendum arbitrio Iudicis, quænam dicantur miserabiles persone.

2 Debent tamen Episcopi Deum ante oculos habere, & sic disponere de quantitate moderata bonorum

defuncti, vt aduertit Genuen. in praxi Cur. Archiep. c. 78. in princip. & post eum Nouarius in d. tract. de electione. fori quæst. 27. n. 9. sect. 2. maxime ubi defunctus habeat filios, & heredes consanguineos quia elemosina quoque est suos adiuvare, & illi præferendi sunt extraneis, cum teneatur quis diligere suos, eisq. potius subuenire, quam extraneis, vt refert Abb. in c. 1. num. 4. de cohabit. Cleric. & Mulier. S. Th. 2. 2. quæst. 32. art. 9. Siluest. in summa in verbo clementina, Rotas de success. c. 32. num. 5. Rot. decil. 639. nu. 4. par. 1. ubi quod prudenter non facit, qui extraneum consanguineo præfert, charitas igitur in suos debet esse. com acutissimi, & ibi Bald. in 1. notab. C. de fideicommiss.

Vnde ciuili modo debet intelligi huiusmodi potestas data Episcopis a consuetudine disponendi in bonis huiusmodi decedentium ab intestato, taliter quod haberi debet ratio eorum qualitati, & quantitati bonorum, quæ relinquunt, & habere statim in manu, itaut non debeant idem iudicium gerere in diuite, quod in paupere, nec id, quod gerunt in paupere, debent agere quoties moriuntur aliqui, qui non sint pauperes, nec diuites, sed comoditatem quamdam habere videntur.

3 Taliter quod Episcopus in huiusmodi casibus debet se gerere tamquam prudens, & pius paterfamilias. Et lenitundinem seruare, & vt bonus vir cuncta rimari.

4 Pro quorum omnium corroboracione confert nam videmus, quod licet, vt debitor possit gaudere beneficio Auth. hoc nisi C. de solut. teneatur bona in electione creditoris ponere, vt in d. Auth. cauetur, & tradit Ripa in l. 2. §. Mutui datio ff. si cer. petatur ad hoc vt possit creditor satisfieri, tamen non per hoc licet eidem creditori rem meliorem capere, sed proportionabilem accipere debet, vt plenissime probat Nouarius in suo tract. de datione insolutorum p. 1. q. 5. ubi autoritates Doctorum, & rationes adducit sic etiam concludens in filio, qui pro legitima non debet meliora bona eligere, sed congruentia arbitrio boni viri ex Bal. in l. iubemus col. 1. vers. Item fallit in legitima C. ad Trebel. Dec. consil. 236. n. 9. Conarr. in c. Rainald. §. 2. n. 5. de testament.

5 Et facit, quia in omnibus, & sic siue in vltimis voluntatibus, siue in contractibus media via est eligenda, & semper ita promissio de bono, & æquo regulatur, tanquam quod extrema sint vitiosa, vt ex pluribus probat idem Nouarius in tract. de priuileg. miserabil. personar. priuileg. 110. n. 1.

6 Verum si in aliqua dicece si sit determinata quantitas vsque ad quam fiat supradicta dispositio in bonis decedentium ab intestato, tunc iuxta illam licite fieri possit, quia quod in Regione a consuetudine est approbatum exequi debet, consuetudo siquidem loci in omnibus actibus est obseruanda Puteus dec. 176. li. 3.

7 Nouarius in prag. Regni 11. n. 15. sub Rubric. de Administratione. vniuersit. ubi etiam quod consuetudo vincit legem, de quo latius loquitur idem in pragmatic. 2. sub Rubric. de offic. Magistr. Iusti. & plenissime Gabriel conclus. de consuetudin. qui plura infert, & consuetudo venit appellatione iuris Bertazzol. de clausul. glof. 35. n. 2. claus. 4.

RESOLVT. LXXX.

- 1 Testamenta ad pias causas decedentium ab intestato, quauis incapacium testandi condi possunt ab Episcopis.
- 2 Testamenta fieri possunt ab inhabilibus ad pias causas, nisi esset inhabilitas intellectus, vt num. 6.
- 3 Muti, & surdi testari valent ad pias causas.
- 4 Ius naturale, & diuinum attenditur ad pias causas.
- 5 Filius familias testari potest ad pias causas de paculo aduentitio.

An ubi

An vbi moriuntur ab intestato incapaces testandi possit pro eis Episcopus condere Testamentum ad pias causas.

A Deo versari debet fauor circa animas, vt consuetudo huiusmodi, quod Episcopi faciant testamenta ad pias causas pro his, qui decedunt ab intestato extendatur etiam, vbi illi qui moriuntur ab intestato essent incapaces testandi, fauor animarum siquidem vbi versatur, apices iuris sunt omittendi, Nouarius in tract. de priuileg. miserabil. personarum priuileg. 23. num. 6.

Tanto fortius, quia secundum veriore opinionem inhabiles ad testandum regulariter ad pias causas testari possunt, quoniam ad pias causas omnis iuris ciuilibus solemnitas remissa est, atque mera voluntas, de iure gentium spectatur, cap. relatum de testament. Bald. in leg. 2. C. de sacros. Eccles. vbi idem dixit esse de iure ciuili, quia sicut miles liberum in testando habet arbitrium, ita is qui ad pias causas testatur. Item cum de iure ciuili captatoria voluntas non valeat, l. illa institutio ff. de hered. instit. leg. captatoria de legat. 1. etiam in testamento militis leg. captatoris, C. de milit. testam. tamen valet ad pias causas, cap. cum tibi de testamentis, idem de iure ciuili, leg. fideicommissaria libertas in princip. & vers. sed si ff. de fideicommiss. libert. vbi libertas poterit conferri in voluntatem alterius, & tamen libertas est causa pia, Tiracquel. de priuileg. pias causas priuileg. 60. Item quia nemo potest decedere pro parte restatus, & tamen si ad pias causas testetur in aliquibus quoad cetera intestatus decedere potest, vt probat Abb. in cons. 32. n. 2. par. 2. & ad probandam hanc conclusionem inducitur text. leg. 1. C. de sacros. Eccles. habeat vnusquisque disponendi facultatem quomocumque voluerit, vbi Bart. in repetit. num. 15. dicit istum text. propter sui generalitatem de vnoquoque intelligendum esse etiam si inhabiles de iure existerent, & hunc intellectum probat, quoniam dicta lex condita est, in priuilegium quod restringendum non est, patet, quia non potest, conuenire nisi vltima parti eius rubricæ, non enim prima, quia non tractatur de Ecclesijs, nec secunda, quia non de rebus earum acquisitis ergo tertia, nimirum de priuilegijs scilicet rerum acquirendarum. Item quia lex esse debet de casu dubio, sed restringendo eam esset de indubitabili. Item quia proprietas vocabuli, vnusquisque est neminem excludere, leg. si creditores, ff. de pactis, leg. si hoc articulo quisque ff. de heredib. instit. Item l. as. ibid. n. 13. Addit, quia vbi tractatur de fauore publico, dictio vnusquisque; vel quislibet non restringitur ad habiles tantum, sed de inhabilibus intelligenda est, per text. leg. si quis in graui. §. vtrum verbis quoque & ibi Bartol. ff. ad Senatufconsultum Syllanianum. Et hanc opinionem Bartoli secutus est Paul. de Castro ibid. qui dixit illam legem sui priuilegia concedere videlicet personis quibuslibet, etiam inhabilibus, etiam persona, cui de iure relinqui possit videlicet Concilio. Item de tempore quando relinquendum sit videlicet de tempore mortis, propter verbum decedens. Item circa formam testamenti in vers. liber fit stylus. Item circa res, quæ relinquuntur, vt in vers. bonorum. Item quia concernit substantiam relicti, videlicet liberum sit arbitrium.

Sed quia Bald. ibid. dicit, lecturam istam non esse veram, & solum Bartolum, eam tenere, & sequitur gl. intelligendo legem de personis habilibus tantum, præsupponit enim Bald. quod antea nihil poterat relinqui Ecclesijs ad leg. 1. ff. de collegijs illicitis, sed cum Constantinus factus fuerit Christianus iussit ædificari Ecclesijs per vniuersum orbem, & postea per hanc legem iussit eisdem Ecclesijs relinqui posse, ergo habilitat ad relinquendum Ecclesijs, ita ut priuilegium.

Aloyf. Ricc. Praxis Pars IV.

fit solum respectu personarum, quibus relinqui possit, sed personarum, quæ disponere debent; & quod Constantinus fuerit primus, qui Ecclesijs ædificari iussit, est text. cap. futuram Ecclesiam 12. qu. 1.

Ideo pro resolutione præsupponendum est dictam legem fuisse conditam sub consulatu Crispi secundi Consulis, & Constantini secundi Consulis sub Anno Christi 322. vt habetur in factis consularibus ante Iudices Codicis, item Constantinum sub dicto Anno non adhuc factum fuisse Christianum, quia hoc eodem Anno, fulgure cælitus emisso illius Palatium Romæ denatatum fuerit, quamobrem Aruspices consuli iussit, & hoc decretum ad Maximum qui erat vrbs præfectus directum fuit sub data 8. Idus Marti Crispo Secundo, & Constantino Secundo Consulibus, & ita sub eodem anno d. l. 1. vt habetur in l. 2. Cod. de paganis in Codice Theodosiano. Item Constantinum circa hæc tempora anni 322. non adhuc fuisse baptizatum, sed desiderasse fieri Christianum, & propterea congregasse Concilium generale Nicenum, vt fidei articuli determinarentur, & per tres annos durauit, & plus, & fuit congregatum ex Episcopis 318. vt probat diffusè Couarr. in lib. 4. variar. resolut. cap. 15. Item Constantinum Anno Christi 326. fuisse baptizatum, atque iussisse ædificari Ecclesijs, ipsumque incepisse ædificare Ecclesiam in Hierusalem, dedicatam Resurrectioni Christi, vt probat Baronius in suis analibus, sub Anno 226. 2. tom. fol. 260.

Vnde ex his apparet error Accursij qui interpretatur de Concilio, idest Monachorum, vel Clericorum, nam hoc fuit Concilium Generale Nicenum congregatum pro firmandis articulis fidei, & magna tunc temporis pecunia necessaria erat pro sustentando Concilio. Idcirco Constantinus illam legem condidit, & priuilegium concessit. Item inferitur errare Baldum dum interpretatur d. l. 1. de Ecclesia eo quia Constantinus iussit ædificari Ecclesijs, allegans d. c. futurum 12. quæst. 1. quia hoc est verum, sed fuit de Anno 321. item arbitror errasse Salic. qui sequutus fuit Bald. in d. l. 1. Ideo intelligendum esse legem illam de personis habilibus, quoniam nulli collegio relinqui poterat, p. d. l. 1. ff. de collegijs illicitis, quia illa lex dicit posse relinqui illi collegio, quod religionis gratia congregatum erat, & per illam legem Bartol. fundat suam opinionem de personis inhabilibus, nam dicit huiusmodi Collegijs relinqui poterat; ergo ne lex sit de indubitabili opus est dicere, vt priuilegium intelligatur respectu personarum inhabilis, non autem respectu loci, cui relinquitur. Item quod d. l. 1. ff. de Collegijs illicitis loquatur de monopolis, quæ faciunt artifices, scripsi in tract. de iurisdictione par. 2. c. 23.

Igitur iudico opinionem Bartoli esse veriore, & quod per d. leg. 1. Cod. de sacros. Eccles. habilitentur etiam personarum inhabiles ad relinquendum Concilio generali, & hunc intellectum probo, quoniam aduenire non poterant heredes institui, leg. 1. C. de hered. instit. neque testamenta facere, leg. 1. §. 2. de legat. 3. leg. quidam ff. de penis; postea per legem Imperatoris Federici dispositum est, posse auth. omnes peregrini C. communia de successione. Sed Constantinus fuit ante Federicum mille annis circa. Quæro igitur, an peregrini rigore dictæ legis testari poterant, & Ecclesijs relinquere? Certè pro affirmatiua, concludendum est, alias sequeretur inconueniens, vt ne ad pias quidem causas disponere potuissent, ergo lex illa de inhabilibus intelligenda est, propterea peregrini ad testandum in ceteris habiles facti sunt, d. auth. omnes peregrini.

Declaratur articulus, vt procedat etiam in muto, & surdo, nam regulariter testamentum nūc factum non valet, l. iubemus, & ibi gloss. & Doct. C. de testam. & probatur in auth. quod sine vers. non igitur C. de test.

Ec 4 & ita

& ita per istum test. tenent Bald. Angel. Fulgos. & Paul. de Castr. in d. l. iubemus; & Paul. de Castr. in l. & non ipsa C. de fideicommiss. Angel. in l. in fraudem §. 1. ff. de testam. milit. quoties omnino sunt furdi, & muti, Nouar. de elect. fori quæst. 10. num. 11. sect. 2. in vltima impressione Neapolitana fol. mihi 80. Tamen testamentum ad pias causas nutu factum ab eo valet, gl. in c. cum tibi de testam. Bald. in d. l. 1. col. 2. vers. super quinto C. de Sacros. Eccles. & in l. post diuisionem ff. de iuris. & facti ignorantia, latè Tiraquell. de priuileg. p. 1. causæ priuileg. 8. Item quia ad pias causas attenditur tantum ius naturale, & diuinum, sicut in testamento militis, nec attenditur solemnitas iuris civilis, vt per omnes Doct. in cap. relatum, & cap. cum heres de testamentis, & in d. l. 1. C. de sacros. Eccles. & in l. Lucius ff. de milit. testam. Item de testamento militis, ad testamentum ad pias causas, validum est argumentum, vt firmat Bart. in d. l. 1. q. 8. & 10. §. part. principalis C. de sacros. Eccles. Ancharan. & Imol. in d. cap. cum es, vbi quod sicut miles potest pro parte decedere testatus, & pro parte intestatus, ita testamentum ad pias causas pro parte factum valet; sed testamentum militis nutu factum valet etiam rescriptum in puluere, dummodo per duorum testes probetur, ergo &c.

5 Declaratur similiter, vt antesignata conclusio sit vera, & procedat etiam in filio familias, qui de peculio aduentitio ad pias causas testari potest, nam de peculio castrensi vel quasi nulla dubitatio esse debet. Hæc de profectio cum in illis affirmatiue dispositum sit in hoc negatiue, & de aduentitio in quo dubitatio esse poterat Bartol. in d. l. 1. n. 20. C. de sacros. Eccles. cum ista distinctione resoluit. Aut Pater habet illius vsumfructum, & in Patris præiudicium non potest l. penult. ff. qui testam. fac. poss. quia nunquam priuilegium cum alterius iactura concessum dicitur, l. nec auis. Cod. de emancipat. liber. l. 2. §. merito, ff. ne quid in loco publico, & ita Bartol. Nouarius forens. quæst. 63. num. 7. lib. 1. & ita Bartolus in citata l. 1. limitat illam, vt non procedat quando quis alterius fauore prohibitus est, quia per dictam l. non censetur contra tertium dispensatam. Item quia filius non potest testari etiam Patre consentiente de peculio aduentitio, quia vltima voluntas ex alieno arbitrio pendere non debet, l. illa institutio ff. de hered. instit. cum similibus. Sed huic rationi Bartol. respondet per dict. l. 1. dispensatum esse defectui captatorie voluntatis ita vt ad pias causas valeat dicto cap. cum tibi, de testamentis, & ideo Bart. concludit, quod filius familias de peculio aduentitio cuius Pater habet vsumfructum testari potest si Pater consentiat, & licet Abb. in cap. 1. de testam. num. 10. dicat opinionem Bartoli non esse veram per text. in cap. licet §. final. de sepultur. lib. 6. tamen Bartol. respondet num. 24. in fine, quod ille textus procedit quoad sepulturam, ego dicerem, quod procedit in donatione causa mortis nam dicit circa peculium castrense, vel quasi non potest indicare nisi de patris consensu, & ibi glos. allegat. l. tam is, ff. de donat. caus. mort. Et addit rationem nam filius potest in vita disponere de peculio aduentitio cuius Pater non habet vsumfructum, & illum liberè donare ad eius libitum auth. vt liceat matri, & auie in principio, & ibi Doctor. & alij relati per Crauet. in consil. 92. vbi attestatur esse communem opinionem, sed in dicta l. 1. disponitur vt quicquid inter viuos facere potest etiam in vltima voluntate possit, vt in vers. liber. sit stylus, & liberum arbitrium, & de rebus suis, quæ res durant vsque ad tempus mortis, quare in peculio aduentitio cuius Pater non habet vsumfructum teneo, quod ad pias causas testari possit quid dixerit Couar. in rubr. de testam. in 3. par. n. 9. & de hoc etiam scribit Tiraquell. de priuileg. p. 1. causæ c. 78.

Verum dum hic casus accidisset in mea Diocesi Vici Equensi ego mandauit praticari contrarium, nã licet Deputatus Curie esset renitens ad cõcedendã licentiã sepeliendi illũ qui erat mortuus ab intestato stante quod ipse intendebat facere testamentum ad pias causas, porrecto mihi memoriali per patrem defuncti mandauit, quod non molestaretur, sed cadauer sepultura traderetur, hortatus sum tamen patrem vt pro anima filij aliquid pauperibus erogaret, prout eum effectu pius pater egit ad honorem Dei.

Declaro autem, vt supradicta procedant in inhabilibus præterquam ex defectu intellectus, nam furiosus mente captus infans, & pupillus testari non possunt per d. l. 1. C. de sacros. Eccles. in vers. iudicia, & in verbo voluntates, quæ in istis personis non sunt, Item miles, qui tot priuilegia consequutus est ob defectum intellectus testari non potest. Item in Monacho, & ad mortem damnato de quibus Bartol. & Bald. in d. l. 1. C. de sacros. Eccles. & latius per Tiraquell. de priuileg. p. 1. causæ priuileg. 79.

PRAXIS LARGITIONIS
Munerum ad intellectum Bullæ Clementis
VIII. incip. Religiosè.

RESOLVT. LXXXI.

1 Pænæ Religiosorum largitiones munerum facientium,

Quibus pœnis afficiantur Religiosi donationes, seu largitiones munerum facientes.

EX præmentionata Bulla Clement. VIII. colligitur largitiones munerum prohiberi Religiosis sub pœna priuationis dignitatum, graduum, munerum, & officiorum obtentorum, & obtinendorum, voce actiua, & passiuâ, pœna perpetuæ ignominie, & infamie, ipsosque teneri pœna furti, & simonia, ita vt aduersus eos possit benè procedi.

RESOLVT. LXXXII.

1 Verba Bullæ.

2 Declaratoria Iudicis, an requiratur ad incurrendas pœnas contentas in Bulla.

An præpositæ pœnæ ligent absque Iudicis declaratoria.

1 PRO resolutione placuit hic adducere Verba Bullæ ibi. Quod si quis ex supradictis regularibus viri, libet sexus, cuiuscumque gradus, ordinis, dignitatis, ac vbi libet locorum existentibus conuinctum cum ceteris, seu diuisim nostrarum huiusmodi prohibitionum, statutorum, ordinationum, iussionum, decretorum, mandatorum transgressor fuerit, statuimus, vt omnibus, & singulis per eum obtentis dignitatibus, gradibus, muneribus, & officiis, eo ipso priuatus, ac ad illa, & alia similia, vel dissimilia in futurum obtinenda inhabilis perpetuo, & incapax, ac perpetua infamia, & ignominia notatus existat, & præterea priuationem vocis actiue, & passiuæ absque villo superioris decreto, aut ministerio ipso facto incurrat, nec non vltra huiusmodi pœnas, etiam tanquam contra furti, & simonia criminum reum, tam per viam denuntiationis, accusationis, aut querelæ, quam etiam ex officio procedi, & inquiri, condignisque supplicis affici debeat.

Quibus suppositis licet aliqui Doctores loquendo de pœnis criminum sentiant non incurri ante sententiam declaratoriam, vt habetur per Sanchez in summa lib. 6. cap. 15. num. 65. Molin. de iust. & iur. disput. 96. & pœnas priuationis dignitatum, officiorum, & gra-